

Bokmål

Faglig kontakt under eksamen: Øyvind Bakke
Telefon: 73 59 81 26, 990 41 673

MA0002 Brukerkurs i matematikk B

Torsdag 13. mai 2004

Kl. 9–13

Hjelpemidler: Alle trykte og skrevne hjelpemidler, én lommeregner

Sensur: 3. juni 2004

Oppgavene til avsluttende eksamen består av to deler:

1. Oppgavene på de neste sidene.
2. Vedlegg med flervalgsprøve.

Vedlegget skal leveres i utfylt stand sammen med besvarelsen for del (1). Ved vurderingen av avsluttende eksamen teller del (1) og (2) likt.

I tillegg til avsluttende eksamen teller midtsemesterprøve med 20 % hvis dette er til fordel for kandidaten.

I vurderingen av del (1) (de neste sidene) teller hvert bokstavpunkt likt.

I del (1) skal alle svar begrunnes (f.eks. ved at mellomregning tas med). Reine kalkulatorsvar godtas ikke.

Oppgave 1

- a) Finn egenverdiene til

$$M = \begin{bmatrix} 0,9 & 0,5 \\ 0,1 & 0,5 \end{bmatrix}.$$

- b) Finn en egenvektor for hver av egenverdiene.

En maurkoloni har fordelt seg på to tuer, A og B . Til enhver tid vil 90 % av maurene som sist overnattet i tue A også overnatte der neste natt, mens 10 % av dem tilbringer neste natt i tue B . Av maurene som sist overnattet i tue B , flytter 50 % over til tue A neste natt, mens 50 % blir værende i tue B .

La x_n og y_n være antall maur som overnatter i henholdsvis tue A og B natt nr. n , der $n \geq 0$ er et heltall.

- c) Forklar hvorfor

$$\begin{bmatrix} x_n \\ y_n \end{bmatrix} = M \begin{bmatrix} x_{n-1} \\ y_{n-1} \end{bmatrix}$$

for alle heltall $n \geq 1$.

Uttrykk $\begin{bmatrix} x_n \\ y_n \end{bmatrix}$ ved hjelp av M , n og $\begin{bmatrix} x_0 \\ y_0 \end{bmatrix}$.

La $x_0 = 18\,000$ og $y_0 = 6\,000$.

- d) Uttrykk
- x_n
- og
- y_n
- bare ved hjelp av
- n
- . Hvordan blir fordelingen av maur på de to tuene etter mange netter?

Oppgave 2

Et meieri skal starte produksjon av en ny ostetype. Osten skal ha form som et bløtkakestykke. Topp- og bunnflate er altså en sirkelsektor. La x være vinkelen i sirkelsektoren (målt i radianer), og la r være radien (lengden av sidekanten) av sirkelsektoren og h høyden av osten (begge målt i dm).

- a) Argumenter for at osten har volum

$$\frac{x}{2\pi} \cdot \pi r^2 \cdot h = \frac{1}{2} x r^2 h$$

(målt i dm^3 , altså liter) og overflateareal

$$\frac{x}{2\pi} \cdot \pi r^2 \cdot 2 + \frac{x}{2\pi} \cdot 2\pi r \cdot h + rh \cdot 2 = x r^2 + x r h + 2 r h$$

(målt i dm^2).

Tegn en enkel skisse av osten.

Det blir bestemt at osten skal ha volum 1 liter, dvs. $x r^2 h / 2 = 1$.

- b) Vis at overflatearealet er

$$f(x, r) = x r^2 + \frac{2}{r} + \frac{4}{x r}$$

når volumet er lik 1.

Regn ut de partielle deriverte f_x og f_r .

- c) Har f noe absolutt maksimum i området $0 < x < 2\pi$, $r > 0$?

Meieriet ønsker å ha minst mulig overflate på osten for å ha minst mulig fare for muggdannelse.

- d) Finn x og r slik at osten (som har volum 1 liter) får minst mulig overflateareal. Hva blir h og overflatearealet? Det oppgis at f virkelig har et absolutt minimum i området $0 < x < 2\pi$, $r > 0$.